

Kodukeskkool

Toimetajad: Julius Grüntal, Ernst Peterson, Gustav Puu.

Toimetuse liikmed: Dr. O. Bekman, R. Gutman, E. Kimmel, A. Kurvits, mag. phil. M. Meisi, V. Orav, V. Peet, Emma Peterson, H. Pezold, P. Sepp, E. Susi, R. Stümper, H. Tehver, P. Viires ja A. Öunapuu.

I. klass

30. õppenädal

Eesti Hariduse Sõprade Seltsi väljaanne

Tallinnas, Estonia pst. 15

1933

1. Emakeel.

Keeleõpetus. Ülevaate saamiseks pöörd-sõna muutmisest süvenege §§ 153—159.

Milliseid mineviku tunnuseid teate? Millal tarvitatakse kumbagi neist? (§ 153).

Seletage sõnade *liittis, kestis, kandis, hoidis, kuulis, laskis* lõpul -i-s päritolu (§155).

Millise vormi põhjal moodustatakse *nudkesksõna*? Millistes sõnades esinevad kõrvalpõiked? Kirjutage välja erijuhtumeist need, mis esitatud §§ 156, 144 ja 146, ja märkige ära nende silbivälde.

Millal esineb tegijanimes -ja ees -i -e- asemel? („Kodukeskkool“ lhk. 563 ja § 157.)

Millal esineb umbisikulise tegumoe tunnusena -d(a)? Millal -t(a)? Millal puudub nii -d(a-) kui -t(a-)? (§ 158) Kirjutage võimalikult palju näiteid iga juhtumi kohta.

Millal esineb umbisikulises vormis tüve lõppvokaali -a- asemel -e-? (§ 159). Kirjutage näiteid.

Lugege läbi oma vihikust kokkuvõtted iga pöördkonna kohta. Vaadeldge tähelepanelikult tabelit § 154 ja jutustage kõikides käändkondades iga vormi kohta (ülevalt alla), mida märkate, sidudes nii oma endised kokkuvõtted. Pöörake tähelepanu *lõppudele* ja eriti *astmele*. Nimetage iga pöördkonna *tunnused*.

Millises pöördkonnas on olevik nõrk? Millega lõpeb da-tegevusnimi pöördkondades? Millises astmes esineb ta III ja millises IV pöördkonnas? — Milline mineviku tunnus esineb kuski pöördkonnas? Millises astmes on minevik nii III kui IV pöördkonnas? Millises pöördkonnas on -nud kesksõna nõrgas astmes? Millises tugevas? Mis sünnib -ele-lõpuliste sõnadega -nud ees? — Millal on kse-olevikus lõpp -akse-, -dakse või -takse? Millal on *tud-kesksõna* lõpul -dud, millal -tud?

Täitke harjutusülesanded nr. 52 ja 53.

Kirjandus. Lugege Emk'ist „XII. Kalevi-poeg ja teised kangelased“ ja vastake järgmistele küsimustele kirjalikult ning täitke ülesanded.

Milline töö pidi olema erilises lugupidamises meie esivanemate juures, kui Kalevi-poegki on pandud kündma? Millised Kalevi-poja omadused on väljendatud tema künni viisis? Milliseid Kalevi-poja omadusi väljendab kõne viis Jumalaga? Milline on Kalevi-poja söögi- ja magamisisu? Millised Kalevi-poja omadused on Teil veel teada teistest juttudest? Millised ülesanded on Kalevi-pojal põrgu väravas?

Lugege läbi P. Süda raamatukene „*Suur-Tõll*“.

Kus elas Suur-Töll? Milline oli ta välimuselt? Mida teate tema iseloomust ning huvidest? Kelle vastu tal tuli kaitsta Saaremaad? Mida teate tema teistest töödest ning ettevõtetest? Kirjeldage Suur-Tõllu surma.

Kes olid teised saarte vägimehed? Mida teate nende tegevusest? Meenutage veel teisi eesti vägimehi ning kirjutage üles nende nimed. Märkige üles kõigi eesti kangelaste ühised iseloomu jooned, mida tunnete, ja katsume teha järeldus sellest, millised inimeste omadused pidid olema lugupidamises vanemal ajal.

Jutustage huvitavalt tuttavale lapsele mõned ilusamad vägimeeste lood ja ajage temaga neist juttu.

2. Matemaatika.

Eelseisval õppenädalal peatume korrapärastel hulknurkadel, otsustame nurga- ja kaaremõõtmist ja süveneme olenevusest arusaamise. Teil tuleb töötada läbi NI § 60 ja 61, RI lk. 130—137.

NI. Siin esinevad tõsiasjad hulknurkadest on lihtsalt ja kättesaadavalt kirjeldatud. Need tuleb põhjalikult ja jäädavalt omandada. Ei tohi iialgi arusaamatusi tekkida sõnades nagu korrapärane, ümberjoonestatud, sissejoonestatud hulknurk. Sõna kraad väärib kõige tõsisemat

tähelepanu. Kord tähendab ta ühikut kaare mõõtmiseks, kord ühikut nurga mõõtmiseks. Kaar on joone osa, tal on pikkus; seega on pikkus ka kaarekraadil. Nurk on omapärane suurus, mida saab otseselt mõõta vaid sama laadse suurusega; nurgakraad on nurk. Kujutage endale mitu (ütleme 5) ringi ühise keskpunktiga ja isesuguste raadiustega. Sääraseid ringe nimetatakse kontsentriilisteks. Kujutage nende ringide keskpunktist joonestatuna kaks kiirt nõnda, et nende vahe oleks nurk 10° . Missugusel ringil Te sel korra ei peatuks, ikka näete üht ja sama nurka, mille suurus on 10° . Võime öelda: nurga kraad on muutumata suurus, ta ei ole ne millestki, seega ka mitte ringi raadiuse pikkusest. Igas ringis ühekraadilist nurka moodustavate raadiuste otsapunktide vahel on ringi kaar, mille pikkus on isesugune isesugustes ringides. Kaare kraad pikkuselt on muutuv suurus; kaarekraadi pikkus oleneb ringi raadiuse pikkusest. Kuid kraadide arv ringjoones on ühesugune igasuguse raadiuse puhul: see arv ei ole ne raadiuse pikkusest. Hoolsa süvenemise juures lugemisel avastate NI-s veel palju tähelepanuväärseid tõsiasi. Kõik, mis leiate ja meelespidamise vääriliseks peate, pange korralikult sõnastatult kirja: siis asi püsib paremini meeles ja on ka tulevikus kontrollitav ja revideeritav.

RI pakub Teile sel korral suure hulga ülesandeid. Ei tahaks Teid kohustada lahendamata neid kõiki, aga mida rohkem neid lahendate, seda avaramaks muutub Teie matemaatiline silmaring, seda paremini olete relvastatud ja soomustatud eelseisvaks eksamilahinguks. Alljärgnevad märkused tahavad juhtida Teie tähelepanu olulisemale esitatavais ülesandeis. Sellega ei ole tahetud öelda, et seal ei leidu rohkem tähelepanuväärset.

Lk. 130, ül. 15. „Graafilise ümberarvutamise tabeli“ all tuleb mõista joonist, millest võiks otsekohe lugeda, mitu kraadi C on näiteks $60^\circ R$. Säärane „tabel“ leidub sagedasti praegu tarvitusel olevatel kraadiklaasidel, kus on märgitud C kui ka R pügalad. Vaadake, kuidas on ehitatud sellise kraadiklaasi numbrilaud ja võtke ta endale eeskujuks, muu seas ka ül. Nr. 16 lahendamisel!

Lk. 131, ül. 22. Sümboli $|x|$ all tuleb mõista x -i absoluutset väärtust tema märgist hoolimata. Näiteks, kui $x = +3$, siis $|x| = 3$; kui $x = -3$, siis samuti $|x| = 3$; kui $x = 3$, siis $y = 3 + 3 = 6$; kui $x = -3$, siis

$$y = -3 + 3 = 0.$$

Lk. 132, ül. 27. Ühes naelsterlingis on 20 šillingit.

Harjutise XXII igas ülesandes leidub üks paar muutuvaid suurusi, millest üks oleneb

teisest nõnda, nagu y oleneb x -ist võrduses

$$y = mx,$$

kus y ja x on muutuvad suurused, m aga on muutumata kordaja, mille väärtus on igal üksikul juhul tuntud. Iga Teie poolt lahendatava ülesande puhul väljendage seal esinevate suuruste seos kujul $y = mx$ ja otsustage, kui suur on igakord m . Olenematu suurus tähistage x -ga, kuna temast oleneva suuruse sümbol olgu y .

Võrdusega $y = mx$ antavat olenevust nimetatakse võrdeliseks olenevuseks. See iseloomustub selles, et olenematu suuruse kasvamisel mingi arvu kordselt olenev suurus kasvab sama arvu kordselt; sama on lugu kahanemisel. Näiteks, kui x -i väärtus on 1, siis y -i oma on m ; kasvab nüüd x -i väärtus viiekordselt s. o. muutub viieks, siis ka y -i väärtus kasvab viiekordseks, muutudes $5m$ -ks.

Võrdeline olenevus esineb sagedasti nagu ise näete ülesannete valikust harjutises XXII. Kui oleme suutnud konstateerida, et uuritavate suuruste paar on seotud võrdelise olenevusega, siis peame ka teadma kordaja m väärtust. See kordaja m evib seega suurt tähtsust, sellest on ka tingitud temale erilise nimetuse andmine. Kordaja m võrduses

$$y = mx$$

nimetatakse võrdeteguriks.

Harjutise XXIV ülesandeis puudutatakse juba teistsugust olenevust, mille tutvustajaks võiks olla näit. ül. Nr. 4 (lk. 134). Kuidas leiaksite h , teades a väärtust? Eks tuleks üks (ristküliku muutumata pindala) jagada a väärtusega: $h = \frac{1}{a}$. Samalaadne side ilmneb käesoleva harjutise igas ülesandes: et leida oleneva suuruse väärtus, tuleb mingi tuntud arv jagada olenematu suuruse väärtusega. Sellise olenevuse väljendajaks on võrdus

$$y = \frac{k}{x}$$

y -i väärtus on sel korral ikka x -i pöördväärtuse korrutis mingi tuntud arvuga (k). Võrdusega $y = \frac{k}{x}$ määratavat olenevust nimetatakse pöördvõrdeliseks. Temale iseloomulik on x ja y isesuunaline muutumine: kui x kasvab, siis y kahaneb, ja kui x kahaneb, siis y kasvab sama arv korda nagu x .

Tahaks Teid hoiatada ühest eksitusest, mis tikub sagedasti esinema koolis kui ka elus väljaspool kooli: Kui on tehtud kindlaks, et üks suurus kasvab koos teise suuruse kasvamisega, ei saa veel kõneleda võrdelisest olenevusest, nagu ei tohi veel kõnelda pöördvõrdelisest olenevusest siis, kui üks suurus kahaneb teise kasvades. Nende nimetuste tarvitamine on õigustatud alles siis, kui

on kindlaks tehtud, et muutumine on võrdkordne.

Lk. 135 ül nr. 10 küsimus „kuidas oleneb voolu kiirus v jõe laiusest?“ on rakendatav iga ülesande puhul, kui muuta suuruste nimetusi. Parim vastus niisugusele küsimusele on anda matemaatilistes sümbolites üks võrdus, mis näitab, kuidas nimelt üks suurus oleneb teisest. Asjatundjate hulgas võib siis ka tarvitada nimetusi nagu võrdeliselt, pöördvõrdeliselt ja teisi, milliseid õpime tundma hiljem.

3. Loodusteadus.

Leht.

1. Lehe ülesanne on valmistada taimemele toitu; tema läbi toimub ka hingamine ja veeauramine.

2. Lehe välisehitus. Leht koosneb labast ja rootsust ehk varrest — joon. 65. Labas valmib toit, roots viib laba valguse kätte. Mõnel taimel puudub roots, näit. piimohakal; mõnel on lehe alumine osa putkjas ja see ümbritseb vart; seda nim. lehetupeks, näit. rukkil.

Mõnel taimel asuvad lehealusel varre küljes kaks lehte, neid nim. abilehtedeks, näit. hernel — joon 66.

3. Lehtede kujud — joon. 70, 71, 72.

Alustame kujude vaatlust kitsamaist. Kõige kitsam leht on okas, näit. männil; seda nim. nõeljaks leheks. Kitsast lehte linditaolise labaga nim. lineaalseks, näit. rukkil. Kui leht mõlemis otsast ühesugune ja ta pikkus laiuusest 3—4 korda suurem, siis nim. teda süstjaks, näit. pajul. Kui mõlemist otsast ühesuguse lehe pikkus on umbes 2 korda suurem laiuusest, siis nim. teda elliptiliseks, näit. kirsipuul. On lehe pikkus ja laius umbes võrdsed ja ta kuju ümmargune, siis nim. seda ümmarjaks, näit. haaval. Kui leht on rootsu poolt laiem ja ta alus ümmargune, siis nim. teda munajaks, näit. teeleht. Kui aga ülaots on laiem, siis nim. teda äraspidi ehk vastakmunajaks näit. pohlal. Kui rootsu poolt laiema lehel on varre kohal lõige ja kui lõike hõlmad ümmargused, siis nim. lehte südajaks, näit. sirelil. Kui aga lõike hõlmad on teravad, siis nooljaks, näit. konnatatral. On aga lõike hõlmad juhitud külgedele, siis nim. seda lehte odajaks, näit. maltsal.

4. Lehtede servad — joon. 73. Rukki lehel on servad terved, teda nim. terve-servaseks. Kõrvenõgesel on leheservadel teravate otsadega sakid ja sakkide vahed on põhjast teravad. Säärane serv tuletab meelde saehambaid, sellep. nim. lehte saagjasser-

valiseks. Maltsal on ka sakid teravad aga sakkide vahed ümmargused, teda nim. hambulisservaliseks. Kui lehel on sakid ümmargused ja sakkide vahed teravad, nagu varsakabjal, siis nim. serva täkiliseks.

5. Lehesoonestik ehk roostus — joon. 78. Lehelabas kulgevad rood, neis asuvad sooned, mida mööda voolab toit. Peasooned harunevad, harud harunevad omakorda jne., kuni lehelaba on täitunud peene soonestiku võrguga. Suuremate soonte asetumise järele antakse soonestikule nimed.

1. Kui lehealuselt jookseb pikuti lehelabas üks peason, millel mõlemal pool palju külgsooni, siis nim. lehte sulgsooneliseks ehk sulgrootseks, näit. konnatatral, kirsipuul.

2. Kui lehealuselt jookseb labasse mitu soont ja nad asetuvad kiirtena nagu laiailaetud sõrmed, siis nim. lehte sõrmsooneliseks ehk sõrmrootseks, näit. vahtral, tulikal.

3. Kui lehelabas asub mitu peasoont ja nad jooksevad lehe ülemisse otsa kokku, tehes labas väiksemad või suuremad kaared, siis nim. lehte kaarsooneliseks ehk kaarrootseks, näit. tulbil, rukkil.

6. Lehelaba lõhestumine — joon. 74. Lehelaba nimetatakse terveks, kui ta servad on terved või vähe sakilised. Kui aga lõi-

ked labas ulatuvad kaugemale, näit. ühe kolmandikuni lehe servast, siis nim. lehte hõlmiseks, näit. tammel, vahtral. Lõigete ulatudes pooleni nim. lehte lõhiseks, näit. karuahakal, kibetulikal; ulatuvad lõiked aga üle poole, kuni kohe kolmandikuni, siis nim. teda jaguseks, näit. verehurmarohul, võsaülasel. Soonestiku järele nim. lõhestunud lehti: sulg- ja sõrmhõlmine, -lõhine, -jagune.

Liitlehed — joon. 75. Kui lehelaba on lõhestunud seevõrra, et ta koosneb lahuskasvatavatest lehekestest, mida võib üksikult ära noppida, siis nimetame lehte liitleheks, näit. hernel, kastanil. Ka liitlehed on vastavalt soonestikule sulglised (hernel) ja sõrmlised (kastanil). Kui liitlehel on jagunenud ka lehekesed, siis on ta kahelisliitleht. Nii näit. nägime maarjasõnajalal kahelissulglist liitlehte.

4. Ajalugu.

Ülejäänud kuus nädalat tuleb pühendada „Vana-aja“ kursuse kordamisele, võttes keskmiselt umbes 35—40 lehekülge nädalas.

5. Saksa keel.

Lb. Nr. 120. Die Kinder von Hameln.

I W.: es gab — oli; sogar — isegi; zusammenhaken — kokkuõmblema; das Lappchen

— lapike; keine einzige — mitte üksainus; versprechen, versprach, versprochen — lubama; die Pfeife — vile, pill; das hörte sich an — oli kuulda; auf einmal — korraga; liefern (zogen) hinter ihm her — jooksid ta järel; schließlich — lõpuks; nach der Weser zu — Veeseri poole (die Weser — jõgi Saksa maal); übrig bleiben — järele jääma; daß sie ihre Ratten los waren — et nad oma rottidest lahti said; daß du aus der Stadt kommst — et sa linnast välja saad; halten — pidama; gerade — just; kamen angelaufen — tulid jookstes; den Bergen zu — mägede poole; verschwinden, verschwand, verschwunden — kaduma; nach dem Berge = dem Berge zu — mäe poole; eigentlich — ometi; der Berg ging zu — mägi läks kinni; der Berg war zu — mägi oli kinni; wissen, wußte, gewußt; im bloßen Hemdchen — särgi väel; da hatte ihn gefroren — siis tal oli olnud külmi; es war noch einmal umgekehrt — ta oli veel kord tagasi läinud; hatte anziehen wollen = hatte gewollt anziehen — oli tahtnud selga panna; überall hin — igale poole.

II. Stellen Sie Fragen zum Gelesenen. Sch.: Wo liegt die Stadt Hameln? Vor wem wußten die Leute von Hameln vor vielen, vielen Jahren sich nicht zu retten? Was taten die Ratten und Mäuse in den Speisekammern

und in den andern Stuben? Auf wem tanzten die Mäuse sogar herum? Was könnten die Leute vor Angst kaum tun? Wer kam eines Tages in die Stadt? Was war das für ein Kerl? Wie war er gekleidet? Was sagte dieser Mann den Leuten? Was versprachen ihm die Leute? Was zog der Rattenfänger nun aus der Tasche, und was begann er zu tun? Wohin ging er nun? Wie hörte sich das an? Hatten die Leute solcheine Musik früher schon gehört? Wer kam plötzlich angelaufen? Was für Ratten und Mäuse waren da? Hinter wem liefen sie alle her? Was war schließlich ganz voll von Mäusen und Ratten? Wohin ging der Rattenfänger nun? Was tat der Rattenfänger, als er an die Weser kam? Was taten die Mäuse und Ratten als er ins Wasser ging? Wie tief ging er ins Wasser hinein? Was geschah da mit den Mäusen und Ratten? Wohin ging der Rattenfänger, nachdem alle Ratten und Mäuse ertrunken waren? Was sagte er den Leuten in der Stadt?

Wie waren die Leute, als sie das hörten? Vorüber ärgerten sich die Leute? Was sagten die Leute dem Rattenfänger? Warum wollten die Leute den Rattenfänger ins Gefängnis stecken? Was antwortete der Rattenfänger den geizigen Leuten? Wann kam der Rattenfänger wieder zurück in die Stadt? Wie war er diesmal gekleidet? Wo waren die

Leute am Sonntagmorgen? Was machte der Rattenfänger nun? Kamen diesmal wieder Ratten und Mäuse angelaufen? Wer kam diesmal angelaufen? Wohin ging der Rattenfänger, nachdem er sein Lied in allen Straßen gepfiffen hatte? Wer zog hinter ihm her? Wohin ging der Mann? Was geschah, als der Rattenfänger und die Kinder an einen hohen Berg kamen? Worüber wunderten sich die Leute, als sie aus der Kirche kamen? Was fingen sie an zu tun? Konnte ihnen jemand sagen, wo die Kinder geblieben waren? Wohin liefen die Leute nun? Was erzählte ihnen ein Mädchen, das ein Kind auf dem Arm trug? War am Berge irgend etwas zu sehen? Wer fand sich endlich? Wie waren diese beiden Kinder? Was konnte das blinde Kind den Leuten sagen? Was hatte das taube gesehen? Wie war ein kleiner Junge gerettet worden? Was taten die Leute nun? Wohin schickten sie Boten? Was sollten die Boten tun? Konnte jemand den Boten was sagen? Weiß man heute, wo die Kinder geblieben sind?

III. Erzählen Sie nach den gegebenen Fragen die Geschichte von den Kindern von Hameln.

Lb. Nr. 124. Das Erkennen.

I W. heim = nach Hause; treten, trat, getreten; verbrennen, verbrannte, verbrannt —

pöletama; der Becher hatte sie vereint = sie hatten zusammen beim Becher gesessen (zusammen getrunken); sein Schätzel fromm = sein frommes Schätzel; die Straße entlang — piki tänavat; wankt her — tuleb vankudes; die Lust — lõbu, siin: rõõm; sinkt an des Burschen Brust — langes poisi rinnale.

II. Erzählen Sie dieses Gedicht nach folgenden Fragen: Wer kam einst heim? Von wo kam der Bursche? Wie war sein Haar und wie sein Gesicht? Wohin kam er zuerst? Wer lehnte da am Schlagbaum? Kannte er den Zöllner? Erkannte ihn der Freund? Wer schaute aus dem Fenster? Was sagte der Wanderer, als er die Jungfrau sah? Erkannte sie ihn? Warum erkannten ihn der Freund und das Schätzel nicht? Wer wankte da vom Kirchweg her? Was sagte der Wanderer? Was tat sein Mütterchen? Von wem wurde der Bursche zuerst erkannt?

III Nennen Sie die Grundformen folgender Verben, und bei den starken Verben die 2. und 3. Person des Singulars u. beim Partizip des Perfekts, wenn nötig — ich bin, z. B.: laufen (du läufst, er läuft) lief, gelaufen (ich bin), stehen, wachsen, sterben, denken, fallen, kommen, essen, lassen, verbrennen, anstecken, schreien, hören, sehen, pfeifen, dauern, retten, schlafen, klettern, springen, sitzen, fangen;

helfen, bauen, fahren, schwimmen, erkennen, treten, schütteln, hängen (1. rippuma, 2. riputama), gehen.

Sch.: stehen (stehst, steht) stand, gestanden, wachsen (wächst, wächst) wuchs, gewachsen (bin); sterben (stirbst, stirbt) starb, gestorben (ist); denken, dachte, gedacht; fallen (fällst, fällt), fiel, gefallen (bin); kommen (kommst, kommt), kam, gekommen (bin); essen (ißt, ißt), aß, gegessen; lassen (läßt, läßt), ließ, gelassen; verbrennen, verbrannte, verbrannt; anstecken, steckte an, angesteckt; schreien (schreist, schreit), schrie, geschrien; hören, hörte, gehört; sehen (siehst, sieht), sah, gesehen; pfeifen (pfeifst, pfeift), pfiff, gepfiffen; dauern, dauerte, gedauert; retten, rettete, gerettet; schlafen (schläfst, schläft), schlief, geschlafen; klettern, kletterte, geklettert (bin); springen (springst, springt), sprang, gesprungen (bin); sitzen (sitz(es)t, sitzt) saß, gesessen; fangen (fängst, fängt) fing, gefangen; helfen (hilfst, hilft) half, geholfen; bauen, baute, gebaut; fahren (fährst, fährt), fuhr, gefahren (bin); schwimmen (schwimmst, schwimmt), schwamm, geschwommen (bin); erkennen, erkannte, erkannt; treten (trittst, tritt), trat, getreten (bin); schütteln, schüttelte, geschüttelt; hängen (hängst, hängt), hing, gehangen; hängen, hängte, gehängt.

6. Maateadus.

Sudaan võtab enda alla laialised alad lõuna pool Saharat, ulatudes kuni Guinea lahe ranniku ja Kongo jõgikonnani lõunas. Pinnaehituse ja looduslike olude põhjal jagatakse Sudaan kolme osss: Lääne-, Kesk- ja Ida-Sudaan.

Lääne-Sudaan on keskmise kõrgusega (500 m) kiltmaa, mis loode- ja lõunaosas mägiseks muutub ning langeb sealt järsu astanguna ranniku madalikuks. Tähtsamad jõed siin on Niiger, Volta, Gambia ja Senegal.

Kesk-Sudaan võtab enda alla laialise Tsadi järve vesikonna ja on pinnaehituselt võrdlemisi tasane.

Ida-Sudaanile kuulub laialine kogu Kesk-Sudaani ja Abessiinia mägismaa vahel.

Kliima on Sudaanis väga palav ja põhjaosas kuiv, kuid mida enam lõuna poole, seda enam esineb sademeid. Vastavalt on ka taimkate Sahaara piiril kidur, kuid muutub lõuna poole minnes lopsakamaks (rohtlad, savannid ja troopika ürgmetsad). Ka loomastik on rikkalik.

Elanikkudeks on peamiselt neegrid, kes jagunevad paljudeks suguharudeks ja hõimudeks. Nende peategevus on põllun-

dus ja karjandus. Ka on siia eurooplaste poolt rajatud laialised istandikud.

Poliitiliselt kuulub Sudaan peamiselt Prantsus- ja Inglismaale, vaid vähemad alad teistele Euroopa riikidele ja neegrite vabariigi Libeeriale.

Abessiinia võtab ende alla kõrge mägismaa Sudaanist idas. Siin esinevad tasase pinnaga pangasmäed nn. ambas'ed. Et siin maapinna kõrguse tõttu vihma rohkesti sajab, siis on ka taimestik ja loomastik rikkalikud.

Elanikkudeks on valget tõugu segarahvas abessiinlased, kes vanast ajast peale ristiusulised. Nende tähtsamad tegevusalad on põllundus ja karjandus.

Poliitiliselt on Abessiinia keiserriik, mis koosneb paljudest vähematest riikidest. India ookeani ja Punase mere ranniku alad kuuluvad Itaalia, Inglise ja Prantsuse riikidele.

Vastutav toimetaja: K. A. Herman.

Väljaandja: Eesti Hariduse Sõprade Selts

Firma J. Ratassepp'a trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR